

Verbatim records

XIII Riigikogu, VII Istungjärk, Infotund, kolmapäev

Wednesday, 06.06.2018, 13:00

Edited

13:00 Infotund

1. 13:01 Eriplaneering planeeritavale tselluloositehasele

2. 13:10 Segadus ühistranspordi korraldamisel

3. 13:18 Puudega inimeste abivahendite käibemaks

4. 13:28 Vastutus hoolduse korraldamisel

5. 13:38 Valitsemiskultuur

6. 13:43 Teekasutustasu

7. 13:51 Saaremaa sadamad

8. 13:57 Võõrpäritolu üliõpilased Eesti ülikoolides

13:00 Infotund

13:00 Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu! Tere päevast! Palun vabandust oma nohuse nina pärast, aga teist nina ei ole ka kuskilt võtta. Infotund. Kohaloleku kontroll, palun!

Kohaloleku kontroll

Infotunnis on hetkel kohal 34 Riigikogu liiget. Valitsuse liikmetest on infotunnis peaminister Jüri Ratas, majandus- ja taristuminister Kadri Simson ning sotsiaalkaitseminister Kaia Iva. Annan võimaluse ühe täpsustava küsimuse esitamiseks, kuna küsijaid on kaheksa.

1. 13:01 Eriplaneering planeeritavale tselluloositehasele

13:01 Esimees Eiki Nestor

Esimene vastaja on peaminister Jüri Ratas ja esimene küsija on Krista Aru. Palun, Krista Aru!

13:01 Krista Aru

Aitäh, härra Riigikogu esimees! Lugupeetud peaminister! Eesti vajab suuri investeeringuid majandusse, Eesti puit vajab väärindamist – need seisukohad on meile kõigile selged. Milline on teie kui peaministri seisukoht 2017. aasta mais algatatud eriplaneeringu suhtes praeguseks kujunenud olukorras, kus kaks teie koalitsioonipartnerit on avaldanud oma selget toetust selle peatamisele ja kus ka kohalik omavalitsus, kelle territooriumile puidurafineerimistehast algses staadiumis plaaniti, on sellele vastu? Milline on teie seisukoht täna?

13:02 Peaminister Jüri Ratas

Austatud Riigikogu esimees! Riigikogu liikmed! Hea küsija, aitäh selle küsimuse eest! Ma nõustun kahe teie esimese väitega saajaprotsendiliselt. Ma võib-olla teeksin ainult lisanduse. Kui te ütlesite, et Eesti vajab suuri investeeringuid, siis ma ütlesin, et Eesti vajab ka väiksemaid investeeringuid, st nii Eesti kapitali ja oma ettevõtteid kui ka välisinvesteeringuid. Ma arvan, et Eesti peab hoidma, ütleme, avatud ettevõtluse ja investeeringu joont, see on olnud oluline ja toonud meile ka edu. Teisalt, te ütlesite meie ühe kõige olulisema loodusressursi, puidu kohta, et see vajab kõrgemat lõppväärindamist. Igal juhul kirjutan mõlemale seisukohale alla. Kolmandaks, praegune olukord ja minu seisukoht. Ma olen välja

öelnud, et minu arvates peaksid need debatid olema lähiajal Vabariigi Valitsuse kabinetis. Ma väga loodan, et see võiks toimuda juba selle kuu jooksul, pean silmas juunikuud, kui tehakse vaheülevaade ja otsustatakse, kuidas siit edasi minna. Ma olen mitmel korral rääkinud säästva arengu printsiibist ja jätkan seda, sest minu meelest on oluline otsida konsensust majandus- ja looduskeskkonna, aga ka sotsiaalkeskkonna vahel. Ma arvan, et need signaalid, mis on tulnud Lõuna-Eestist, Emajõe kallastelt ja Tartu linnast, on päris tõsised ja määravad kindlasti ära ka valitsuse edasised plaanid. Valitsus on kollegiaalselt otsustanud eriplaneeringu algatamise ja üks valitsus peab ka järgmised otsused ühiselt vastu võtma. Minu seisukoht on selline, et lähiajal tuleb kabinetis teha vahearuanne ja see tõsine debatt ära pidada.

13:04 Esimees Eiki Nestor

Krista Aru, täpsustav küsimus, palun!

13:04 Krista Aru

Aitäh, härra esimees! Aitäh vastuse eest, lugupeetud peaminister! Andsite teada, et juunis tuleb ilmselt see suur otsustuskoht. Kas selleks ajaks tuleb arutelu alla ka alternatiivseid võimalusi, kuhu see puidurafineerimistehas võiks Eestis veel tulla? Tartu Postimehes on välja pakutud Kundat. Kas Kundaga on räägitud? Kas arutatakse põhjalikumalt ka teise võimaliku paiknemiskoha üle Tabiveres metsade vahel? Millised on alternatiivid ja kas üldse on muid võimalusi?

13:05 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh ka selle sisulise küsimuse eest! Minu meelest Eesti tugevus seisneb väga paljuski meie paindlikkuses. Kui on tegemist ikkagi väga suurte investeeringutega – ja kahtlemata, kui tõstatatud investeeringumaht on *circa* üks miljard, siis Eesti kontekstis on tegemist väga suure investeeringuga –, siis on küsimus selles, kas meil on potentsiaalseid investoreid Kundas, kusagil teises, kolmandas või neljandas kohas, ning kes on sellest huvitatud. Nii palju kui minul on infot, siis investor, kes hakkab sellist tehast looma, peab kindlasti vaatama, missugune on transpordiõlg, missugused on teatud alternatiivsed majanduspositsioonid, kas ta jääb tulevikus ellu ja kas need investeeringud tasuvad ära. Loomulikult peab ta lähtuma loodusressursist, aga ta peab minu arvates arvestama ka kogukonna seisukohti.

On tõesti võimalus, et riik läheb ise, täiesti üksinda eriplaneeringuga edasi ja ütleb, et tulevikus võib äkki leiduda selline investor, kes soovib seda tehast luua, ja me uurime seda ala. See edasimineku aga tähendab ju maksumaksja rahakoti peal nende uuringute tegemist. Praegune seis on aga see, et investor on öelnud, et tal on huvi, riik kuulutab kõik hanked välja, aga seda finantseerib erasektor. Nii palju kui mina aru saan, sellel investoril huvi kusagile teise kohta minna ei ole. Nii et selle kaasuse puhul pole alust rääkida laiendamisest, vähemalt minule teada oleva info kohaselt, sest pole teist poolt, kellele investeeringu tegemine huvi pakuks.

13:07 Esimees Eiki Nestor

Urmas Kruuse, palun!

13:07 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud ettekandja! Väga lugupeetud peaminister! Kui kogu seda saagat jälgida, siis minu arvates on valitsus teinud siin ühe väga suure möödalaskmise juba algfaasis. Enne, kui otsustati eriplaneering kehtestada, tulnuks kaasata kohalikku kogukonda, juba eelfaasis, selleks et hilisemaid vaidlusi ära hoida. Praegu tundub, et tegelikult saab ettevõtja kõige suurema kahju, mis sellest juhtumist võib tulla, sest tulevikus muutuvad investorid väga kartlikuks ega julge enam Eestisse investeerida. Aga eile te ütlesite Vikerraadio saates "Peaministri tund" seda, et te ei saa aru, miks teie koalitsioonipartnerid on selliseid avaldusi teinud, et see tuleks katkestada, sest teie andmetel mingit uut informatsiooni tehase planeeringu jätkamise kohta ei ole. Kas te olete erinevas inforuumis või te ei ole jõudnud omavahel rääkida? Millest selline lahkavamus?

13:08 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh, hea küsija! Kõigepealt ütlen, et ma olen teid juba tunnustanud ja teen seda veel kord: minu meelest teie reaktsioonikiirus on muljetavaldav, te suudate alati ennast siin infotunnis panna kohe esimeseks peale põhiküsimust. Teie küsimus on loomulikult sisuline, kas selgitused kogukonnale on olnud piisavad. Ei ole. Ma arvan, et see on üks aspekt, mida pidanuks erasektor ja potentsiaalsed investorid tegema paremini, neid diskussioone võinuks olla palju rohkem. Meil öeldakse, et need "oleksid" ei maksa midagi ja see "oleks" ei maksa praeguses situatsioonis midagi. See on tarkus, mida me saame võtta tulevikku kaasa. See oli ka põhjus, miks ma ütlesin, et Eesti on avatud investeringutele, suurtele investeringutele. Eesti on kindlasti ettevõtlussõbralik. See on kindlasti see sõnum, mida me hoiame.

Kui te küsite, kas me omavahel ei suhtle või ei räägi, siis ütlen, et loomulikult suhtleme ja päris usinasti. Selge on ju see, et ka Tartust pärit inimesed ei ole ühel seisukohal. On neid, kes ütlevad, et seda tehist mitte mingil juhul tulla ei saa. Samas, kui me võtame poliitilises joones, siis me näeme, et selles küsimuses on ju ka teie erakond täiesti lõhki. Teie erakonda kuuluv linnapea ütleb, et seda tehist ei tohi sinna tulla. Euroopa Komisjoni asepresident, endine peaminister ja Reformierakonna esimees ütleb, et seda tehist ei tohi sinna tulla mitte mingil juhul. Samas aga Reformierakonna esimees Kaja Kallas ütleb, et uuringutega tuleks edasi minna. Nii et eks see tasakaal tuleb leida. Mis on muutunud selle, ütleme, eriplaneeringu algatamise ja tänase seisu vahel, on loomulikult see, et kogukonna ja ka omavalitsuse vastuseis on märkimisväärne. See ei ole vähenenud ja ma ütleks, et see on isegi suurenenud.

13:10 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

2. 13:10 Segadus ühistranspordi korraldamisel

13:10 Esimees Eiki Nestor

Järgmisena vastab majandus- ja taristuminister Kadri Simson, küsib Urmas Kruuse. Palun!

13:10 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt minister! Mitmetes komisjonides ja avalikkuse ees on käinud väga suur debatt selle üle, millisel kujul peaks teie välja pakutud tasuta transport Eestis kehtima hakkama. Ka viimasel maaelukomisjoni ja majanduskomisjoni ühisistungil olite te kohal. Nüüd ma tahaksin üle küsida, et mina saaksin õigesti aru ja ka need inimesed, kes ei ole siiani aru saanud, mida teie allkirjastatud määrus võimaldab. Öelge selge jah- või ei-sõnaga seda, et kui ühistranspordikeskused soovivad kehtestada grupiti nullhinda, näiteks õpilastele või eakatele, siis kas teie välja antud määrus seda sellisel kombel võimaldab.

13:11 Majandus- ja taristuminister Kadri Simson

Täna küsimuse eest ja ka selle eest, et te hoiate ühistranspordi korraldust pidevalt tähelepanu all! Ma arvan, et enne seda, kui 1. juulil väga paljudes maakondades, täpsemalt vähemalt kümnes maakonnas rakendub tasuta bussisõit, ongi vaja nendel teemadel palju rääkida, et inimesed teaksid: kui neil on olemas kehtiv ühistranspordikaart, ootab neid ees võimalus sõita oma maakonnas ja külastada ka mõnda teist maakonda tasuta. Need kümme maakonda, kes on praeguseks otsuse ära teinud, on Kagu-Eestis Põlva-, Võru- ja Valgamaa, Lääne-Eestis Hiiumaa, Saaremaa ja Läänemaa ning Tartumaa, Jõgevamaa, Järvamaa ja Ida-Virumaa.

Mina lähtun Riigikogu antud suunistest. Riigikogu on vastu võtnud selle aasta riigieelarve ja selle jaotus annab meile võimaluse senise maakondade liinivõrgu saajaprotsendiliselt kinni maksta. Ehk igas maakonnas on liinivõrk ära kaetud riigieelarvest tuleva dotatsiooniga. Möödunud aastal tuli kaks kolmandikku riigi dotatsioonist, üks kolmandik piletirahast. Igal maakonnal on võimalik korraldada tasuta sõitu. Kui nad seda teevad, siis on neil lisaks liinide tihendamise võimalus, ja kui nad seda ei tee, on liinide tihendamise võimalus endiselt. Minu teada on viis maakonda, kus kaalutakse senise süsteemi jätkumist. Ministri määrus annab võimaluse kasutada alates 1. juulist erinevaid viise – kas minna nullhinnaga piletile või jätkata senise pileti hinnaga või teha hinnaalandust. Kui tuleb hinnaalandus, siis

on sellel maakonnal lihtsalt piletitulu selle võrra vähem. Ministri määrus, mis on 30. aprillil allkirjastatud, ei võta ära mitte ühtegi senist võimalust. Kõik võimalused, mis on loodud maavanemate korralduse või senise ühistranspordiseadusega, on siiani alles. See sai ka maaelu- ja majanduskomisjoni ühisistungil välja öeldud. Võimalused teha soodustusi lisaks määruses kehtestatud on kirjas ühistranspordiseaduse §-s 38.

13:13 Esimees Eiki Nestor

Külliki Kübarsepp, palun!

13:13 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea esimees! Hea minister! Suheldes inimestega maapiirkonnas, selgub, et üllataval kombel ei olegi nende jaoks oluline see, et sõit oleks tasuta, vaid palju tähtsam on kvaliteet ehk see, kui tiheda graafikuga buss ühel või teisel liinil sõidab. Millised on teie pakutavad motivaatorid, et kohalikud transpordikeskused ja omaavalitsused rõhuksid pigem kvaliteedile? Kohtudes õpilaste esindajatega, tulid välja nende mured, näiteks see, et neil ei ole võimalik huviringides osaleda, kuna bussigraafik seda ei võimalda. Peale selle on eakatel inimestel suur probleem: miks nad peavad pool päeva suurte toidukottidega asumis ringi käima, enne kui lõpuks bussi peale saavad? Millised on teie väga konkreetsed motivaatorid, et tasuta ühistranspordi korral paraneks eelkõige teenusekvaliteet ehk graafikud vaadataks üle?

13:14 Majandus- ja taristuminister Kadri Simson

Täna küsimuse eest! Siin tulebki silmas pidada seda, et riigieelarve ei anna mitte ainult võimalust katta senist piletiraha, mis oli aastas 11 miljonit eurot – dotatsioon oli seni 21 miljonit eurot –, vaid väga oluline osa on ka liinide tihendamiseks mõeldud lisarahastusel. Sellel aastal on meil liinide tihendamiseks 3,3 miljonit lisaeurot. Kui me vaatame ajalukku, siis viimase 14 aasta jooksul on juurde tulnud kokku samasugune summa. Ehk me saame liine tihendada samas mahus nagu eelnevalt jagatuna 14 aastale. Kui me vaatame minevikku, siis pigem oli enamikus maakondades trend tõmmata liine kokku ja kasv sai osaks vaid Harjumaale – see on loomulik, sest Harjumaal on palju reisijaid –, aga see ei ole kaasa aidanud liinide tihedusele ülejäänud Eesti maakondades. Praegu ei ole lisaraha liinide tihendamiseks mõeldud ainult Harjumaale, vaid see on kõigi maakondade õigus.

Ma arvan, et oluline on ka see, et mis tahes valiku teevad maakonnad bussipileti hinna suhtes, on neil liinide tihendamiseks vahendid olemas. Aga jällegi, kuidas planeerida bussiliine nii, et kohalikud elanikud oleksid rahul? Bussigraafikuid ei hakka ka nüüd planeerima ei Maanteeamet ega ministeerium. Varem planeerisid neid neljas maakonnas ühistranspordikeskused, ülejäänutes maavalitsused. 1. jaanuarist on kõik Eesti maakonnad kaetud ühistranspordikeskustega. Need koosnevad tegelikult valla esindajatest ja lisaks on neil olnud võimalus senisest enam logistikuid palgata. Nii et ma usun, et teenus ei ole edaspidi mitte ainult tihedam, vaid vastab paremini ka kohalike inimeste ootustele.

13:16 Esimees Eiki Nestor

Urmas Kruuse, palun!

13:16 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt minister! Te eirate täielikult küsimusele vastamist. Mu küsimus oli ju seotud sellega, et kui needsamad transpordikeskused otsustavad pakkuda tasuta piletit näiteks õpilastele, siis kas riik selle kompenseerib. Te ei taha sellele küsimusele vastata. Peaminister eile oma infotunni ajal raadiostuudios, kui reporter seda tema käest küsis, tegelikult vastas sellele. Tema ütles, et paindlikkus on lubatud. Kui on otsustatud valel alustel ja teadmises, et piletihinna ei kompenseerita, aga nüüd selgub, et see ikkagi on nii, siis kas nad võivad oma otsuseid muuta? Austatud minister, palun vastake küsimusele! Kui transpordikeskused otsustavad täna pakkuda nullhinnaga piletit õpilastele või eakatele, kas siis riik kompenseerib selle summa või mitte?

13:17 Majandus- ja taristuminister Kadri Simson

Ma täna küsimuse eest, lugupeetud Urmas Kruuse! Ühistranspordikeskused on teinud oma otsused maikuus ja sellest hetkest ei ole määruse ega seaduse suhtes mitte midagi muutunud. Nad kõik on

samas infovoos. Nüüd, kui te võtate ette seaduse, siis te näete seaduse §-s 38, et vedaja ettepanekul võib teha sõidusoodustusi. Kui vedaja teeb sõidusoodustusi kommertsliinidel või taksoveol, siis vedaja maksab. Kui ta teeb avaliku teenindamise lepingu, siis see dotatsioonisummat ei muuda. Nii on näiteks seda vedaja tehtavat soodustust kasutanud avaliku teenindamise lepingu alusel raudteel sõitjaid teenindav Elron. See ei ole mõjutanud riigi makstavat dotatsiooni. Ja täpselt samasugused võimalused on olemas ka nendel maakondadel, kes ei soovi mingil põhjusel – aga seda põhjust peavad nad põhjendama – minna üle nullhinnaga piletitele. See on seesama küsimus, mida ma arutasin ka Põhja-Eesti Ühistranspordikeskuse esindajatega. Nad soovivad saada samu õigusi, mis on Elronil avaliku teenindamise lepingu alusel tegutsedes. Kui minu mõistmine on teie jaoks keeruline, siis võtke lahti seadus ja lugege rahulikult § 38.

13:18 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

3. 13:18 Puudega inimeste abivahendite käibemaks

13:18 Esimees Eiki Nestor

Järgmisena vastab sotsiaalkaitseminister Kaia Iva ja küsib Jaak Madison. Palun!

13:18 Jaak Madison

Aitäh, austatud Riigikogu esimees! Austatud minister! Mai esimesel poolel pälvis teie uus kolleeg ministeeriumis proua Riina Sikkut avalikkuse tähelepanu väitega, et tal ei ole plaaniski tuua valitsuse lauale ravimite käibemaksu määra langetamise küsimust. Ravimite käibemaks tõusis meil 2009. aastal 9%-le ja see on Euroopa üks kõrgeimaid. Teie pädevusvaldkonda Sotsiaalministeeriumis kuuluvad ka erivajadustega ja puuetega inimesed, kelle jaoks abivahendid on samamoodi nagu ravimid maksustatud 9%-lise käibemaksu määraga. Samal ajal võime tuua näiteid Suurbritanniast ja Iirimaaalt, kus see on 0%, Maltal, Ungaris ja Leedus on 5%, kuid meil on 9%. Kas see on olnud teie jaoks küsimus, mida valitsuses arutada ja mille nimel töötada, et käibemaksu määr võiks olla null protsenti?

13:19 Sotsiaalkaitseminister Kaia Iva

Aitäh, austatud küsija! Lugesin ka teie tänast artiklit Sakalas ja mind paneb imestama, et te opereerite teadmisega, mis on olnud kümme aastat tagasi, te räägite ravimite kulust kümne aasta taguse küsitluse järgi. Kuigi see puudutab tervise- ja tööministri valdkonda, siis olgu märgitud, et sellest aastast on ravimite hüvitamises suured muudatused. See tähendab, et kui inimese omaosalus soodusravimite, retseptiravimite eest tasumisel on jooksva aastal juba üle 100 euro, siis rakendub täiendav ravimihüvitis 50% ja üle 300-eurose omaosaluse puhul 90%. Nii et tegelikult ongi valitsus juba selle teemaga tegelenud.

Nüüd aga abivahendite juurde. Mulle tundub, hea küsija, et te ei ole kursis Eesti Vabariigis kehtiva abivahendite müümise korraga ja soodustuste pakkumise korraga. Asi on selles, et Eesti Vabariigis on alates 2016. aastast üles ehitatud hoopis teistsugune süsteem, kui oli varem, ja seetõttu on ka probleemid selle puhul teistsugused. Praegu on kõikides eagruppides võimalik soetada abivahendeid soodustingimustel. Need soodustingimused on lastele, tööelastele ja eakatele pisut erinevad. Näiteks puuetega laste puhul on kõik abivahendid 90%-lise soodusmääraga. Tööelaste puhul need soodusmäärad kõiguvad, eakatel samamoodi. Kui tööelaste puhul on nõutav puue, siis eakatel puudenõuet ei ole, aga on erinevad soodustusprotsendid. Lisaks sellele on soodushinnaga abivahendeid lühemaks ajaks võimalik saada arstitõendi alusel nendel tööelistel ja lastel, kellel puuet ei ole. Praegu ongi meie eesmärk vaadata seda korraldust üle, nii et inimesed saaksid võimalikult hästi kätte kõiki vajalikke abivahendeid.

13:22 Esimees Eiki Nestor

Jaak Madison, palun täpsustav küsimus!

13:22 Jaak Madison

Aitäh, austatud esimees! Hea minister! Jaa, ma olen loomulikult tutvunud soodustuste tegemise korraga ravimite puhul, mis kuulub teie kolleegi tegevusvaldkonda, ja ka puuetega inimeste abivahendite teemaga. Kuid ma jätkan siit oma küsimust. IRL on siia maani võidelnud võimalikult selge, ühtse, läbipaistva maksusüsteemi eest. Seega, mul tekib lihtsalt küsimus, milleks tekitada topelt soodustussüsteeme sõltuvalt eagruppidest, aga samas hoida käibemaksu määra Euroopa kõrgeimal tasemel, selle asemel et luua võimalikult läbipaistev, selge ja üheselt arusaadav maksustamissüsteem. Seega, mu küsimus on, miks me loome eraldi soodustusi teatud gruppidele, kuid maksustame ravimeid käibemaksu määraga, mis on kõrgeimaid Euroopa riikides. Kas teie jaoks ei võiks olla variant luua maksudes selgust ja läbipaistvust, nagu IRL on väitnud läbi aastate?

13:23 Sotsiaalkaitseminister Kaia Iva

Aitäh! Kui te teete ettepaneku luua võimalikult ühesugune ja selge maksusüsteem ehk kehtestada abivahenditele käibemaksu määr 20%, siis sellega ma ei ole absoluutselt nõus. Ma ei ole sellega nõus. See oleks küll selgem, aga kuna teatud juhtudel ostavad inimesed siiski osa abivahendeid ka ilma soodustusega, siis ma arvan, et see ei ole asjakohane. Kui rääkida abist, mida riik sellest süsteemist saab, siis ma juhin teie tähelepanu veel sellele, et kui näiteks 2016. aastal riik doteeris või, ütleme, hüvitas abivajajatele 6,6 miljoni euro eest abivahendeid, siis eelmisel aastal oli see summa üle 11 miljoni euro ja sellel aastal on see planeeritud 12 miljonit. Järgmisel aastal on meil kokku lepitud, et eelarves konkreetset summat abivahendite hüvitamiseks enam ei ole ja abivahendite hüvitamine läheb kulupõhiseks. See tähendab, et ta on paindlik, arusaadav ja palju lihtsam. Veel tasub tähele panna, et osa selliseid tooteid, mis on täiesti tavatooted, st ei ole üldjuhul abivahendid ja on maksustatud 20%-lise käibemaksuga, on võimalik taotleda abivahendina ja abivahendi soodustusega. Ehk ka see erisus on olemas. Kui vaadata meie süsteemi, siis selline süsteem, mis liigub üha rohkem paindlikkuse ja ka arusaadavuse poole, on pärvinud tähelepanu ka teistes riikides. Lätlased teevad praegu jõupingutusi, et rakendada sarnast hüvitamise süsteemi oma riigis, sest nad leiavad, et see on andnud häid tulemusi.

13:25 Esimees Eiki Nestor

Monika Haukanõmm, palun!

13:25 Monika Haukanõmm

Täna, härra juhataja! Hea minister! Meditsiinilistel abivahenditel ja tehnilistel abivahenditel, mida me käsitleme siiski natuke erinevalt, on ka erinev seadusandlik raamistik – kuigi väga palju vahet ei ole, sest abi vajavad inimesed ühtemoodi –, aga need on praegu ühtemoodi käibemaksuga koormatud. Kas on arutatud, et võiks käibemaksu alandada, näiteks 9%-lt hoopiski väiksemaks? Tõesti, abivahendid on väga kallid ja isegi see 10%-line omaosalus käib inimestele tihtipeale üle jõu. Loomulikult saab ka abivahendite eest tasumisel abi kohalikult omavalitsuselt, kui sellega enam toime ei tule, aga see on ikkagi probleem. Te tõite sisse ka erimenetlused. Millal ja kuidas on plaanis üle vaadata erimenetluste kord ja tõsta näiteks seda piirsummat, nii et üle 1000 euro maksev abivahend ei läheks juba erimenetluse alla?

13:26 Sotsiaalkaitseminister Kaia Iva

Aitäh! Käibemaksu puhul, nii nagu ma ütlesin, on erinevaid tooteid, st on ka tavatooteid, mis on 20%-ga, aga ikkagi on võimalik abivahendi soodustust saada. Nii et selles mõttes ei pruugi käibemaksu alandamine üldse anda efekti kõikide toodete puhul. Ka praktikud, rahandusspetsialistid ütlevad, et sageli selliste konkreetsete toodete puhul, kus ei ole üleüldist väga laia turgu, ei pruugi ka käibemaksu alandus anda mingit hinnaefekti. Ehk kui meil on olemas juba süsteem, millega meil on võimalik neid abi määrasid riiklikult muuta, siis see hoob on ilmselt see, millega me saame edasi minna. Te küsisite, kas meil on kavas erimenetluste otsuseid ümber vaadata. Praegusel hetkel tegelikult see protsess käibki, kahes suunas: esiteks on erimenetlused, piirmäärad, piirhinnad ja teiseks, laste abivahendid, mille puhul on toode sageli täisealiste omast isegi kallim, kuna see on spetsiifilisem. Me tahame üle vaadata, missugused on laste abivahendite piirhinnad ja neid muuta. Samamoodi on kavas üle vaadata teatud toodete kogused, mis on praegusel hetkel kuunormipõhised, näiteks mähkmed ja teised inkotooted, kuna väga suur osa erimenetlustest on nende piirmäära suurendamine, et tükiliselt oleks võimalik neid rohkem saada.

Nii et need protsessid on praegusel hetkel kõik töös ja huvigruppidega toimuvad läbirääkimised. Hiljaaegu oli ka infopäev, arutelupäev vastavate toodete tarnijate ja müüjatega. Sellega minnakse edasi, sellepärast et praegugi on näha, et uus süsteem, mis 2016. aastal juurdus, on teinud siiski abivahendid palju paremini kättesaadavamaks. Tänu sellele on müügipunkte ja müügikohtasid üle Eesti tulnud juurde viis korda rohkem. Nagu ma ütlesin, ka rahasumma kasvab, järgmiseks aastaks on eelarvesse rohkem raha planeeritud. Nii et tõepoolest, kõik need protsessid, mille kohta te küsisite, käivad.

13:28 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

4. 13:28 Vastutus hoolduse korraldamisel

13:28 Esimees Eiki Nestor

Järgmisele küsimusele vastab jälle sotsiaalkaitseminister Kaia Iva, küsib Monika Haukanõmm. Palun!

13:28 Monika Haukanõmm

Täna, härra juhataja! Hea minister! Räägime nüüd korraks eakate hooldusest ja perede murest üldhooldekodu koha maksmise pärast. Meil kehtib perekonnaseadus, mis ütleb väga konkreetset, et perekonnal on ülalpidamiskohustus. Teisalt on meil sotsiaalhoolekande seadus, mis ütleb, et omavalitsus peab aitama. Keskmise pension on 446 eurot, aga keskmine hooldekodu koha maksumus on umbes kaks korda kõrgem, vahe on päris suur. Maalehes ilmus üks artikkel, mis tekitas ilmselt päris palju kõmu. Selle pealkiri oli umbes selline, et teie ütlete nälgas inimestele: minge küsige omavalitsusest, ei pea nälgima. Sellega te ajasite tegelikult tagajalgadele omavalitsused ja andsite võib-olla natukene liiga suurt lootust ka hooldatavate perekondadele. Te ütlesite ka seda, et omavalitsused on saanud sildita raha, seda on 30 miljonit eurot, millest me peaksime nüüd rääkima. Kui palju sellest 30 miljonist on läinud üldhooldekodu koha maksumuse kompenseerimiseks. Kui paljud inimesed siis on sellest abi saanud?

13:29 Sotsiaalkaitseminister Kaia Iva

Aitäh! See on väga hea küsimus, sest ma olen tähele pannud, et ka Riigikogu liikmed jagavad seda teemat kajastades või sellest rääkides inimestele valeinfot, kahjuks. Nad rõhuvad ainult perekonnaseadusele, aga unustavad ära selle, et meil on Riigikogus vastu võetud sotsiaalhoolekande seadus, mis ütleb, et kohaliku omavalitsuse korraldatavad sotsiaalhoolekandeteenused peavad olema kättesaadavad, ka oma hinna poolest. Tõepoolest, perekonnaseadus ütleb, et esmane kohustus oma pereliikmeid ülal pidada on perekonnal, aga kohalik omavalitsus peab siiski korraldama hoolekandeteenuseid, sotsiaalteenuseid, sh nn hooldekoduteenust. Selleks, et oleks võimalik kõigest lihtsamini aru saada, on eelmisel aastal valminud ka juhend, mis ütleb, kuidas arvestada seda hoolduskoormust, mis perekonnal on, või kui palju on üldse õigus küsida pereliikmetelt, näiteks lastelt või täisealistelt lastelastelt osalust selle teenuse eest maksmisel. See juhend on kättesaadav Riigikantselei koduleheküljel. Sellel aastal me tahame ka kohalikke omavalitusi õigusalaselt koolitada, et neil oleks see teadmine olemas. Sest me oleme märganud seda, et kuna inimesi on väga palju selle perekonnaseadusega hirmutatud – no mitte just hirmutatud, aga sellest on väga palju räägitud –, siis neile tundub, et neil ei ole õigust abi saada. Tõepoolest, kohalik omavalitsus peab hindama abivajadust ja vajaduse korral selle vahe kinni maksma.

Kui rääkida Maalehe artiklist, siis ministril muidugi seda õigust ei ole, et ta ajalehte pealkirju paneks, aga mis puudutab sisulist juttu, siis on tõepoolest nõnda, et kohalikel omavalitsustel on see kohustus. Loomulikult on kohalikud omavalitsused väga erinevad. Need omavalitsused, kus ilmselt on probleemid suuremad, said ka rohkem telefonikõnesid. Teised laiutavad käsi ja ütlevad, et me oleme need asjad omavalitsuses läbi rääkinud ja sellega pole probleeme. Kui rääkida 30 miljonist, siis loomulikult ei ole kohalikele omavalitsustele juurde tulnud raha mitte see 30 miljonit, vaid selleks aastaks saadi tasandusfondi ja tulumaksu lisana tegelikult üle 100 miljoni euro, aga 30 oli see ekstra raha.

13:31 Esimees Eiki Nestor

Monika Haukanõmm, palun!

13:31 Monika Haukanõmm

Täna, härra juhataja! Hea minister! Tegelikult ma küsisin ka seda, kas teil on informatsiooni, kui palju sellest on abi olnud ja kas tegelikult ka suunatakse seda raha sihtotstarbeliselt, kuigi silti juures ei ole. Nagu me teame, 1. aprillist pension tõusis. See tähendab ka seda, et paljud hooldekodud tõstsid aasta alguses või 1. aprillist oma hooldekodukoha maksumust, ja mitte see paarkümmend eurot, nagu on pensionitõus, vaid mõnes kohas tuleb hakata rohkem välja käima 100 eurot kuus. Tegelikult on see väga tõsine probleem ja omavalitsused ei ole karmid oma kohustust täitma. Seadus ütleb tõesti, et perekond ei tohi kaotada oma elustandardi, aga see on väga keeruline, sest inimestel on autoliising, korteriliising või mis tahes. Ühe lahendusena on pakutud hoolduskindlustust. Jah, ma tean, et Maailmapank ei soovita seda Eestile, liiga väikesed oleme. Samas, ega Maailmapank ei soovitanud meil kunagi ammu ka Eesti rahale üle minna, nii et ma ei võtaks seda väga tõsiselt. Minu küsimus on selline: kas tuleb hoolduskindlustus ja millal?

13:33 Sotsiaalkaitseminister Kaia Iva

Aitäh! Ma tean, et teie olete välja pakkunud, et teha hoolduskindlustus sotsiaalmaksu ehk inimeste pensioni arvel. Sellega ma nõus ei ole, sest inimeste pensionid ei ole meil nii suured, et neid võiks kärpida selleks, et hoolduskindlustust luua. Kui te küsite, kui palju on sellest 30 miljonist konkreetselt hooldekodudele läinud, siis seda me ei oska öelda, sest need on praegu jooksva kuu ja jooksva aasta kulud. Miks me sellest räägime? Miks ma ise olen rääkinud ja miks ma pakkusin ka Maalehele seda intervjuud? Selleks, et just nimelt rohkem teavitada nendest oludest ja õigustest, mis meil on, et inimesi harida ja rääkida kohalike omavalitsustega. Oleme palunud ka võimalust minna kohalike omavalitsuste juurde sellel teemal rääkima, et see oleks kõigile ühtemoodi arusaadav.

Nüüd, 30 miljoni ja 100 miljoni kohta, mis on sellel aastal lisaraha. Selle kasutamise kohta meil muidugi jooksvat informatsiooni ei ole, aga meid tegi murelikuks uuring üldhooldusteenuste kohta. Me teame, et mitte kõik omavalitsused ei täida oma ülesandeid ühtemoodi hästi ja võib-olla mõnel puhul ei teatagi väga täpselt oma kohustusi. Sotsiaalteenuste analüüs 2012–2016 näitas, et kui hooldekodu kohatasud tõusevad – arusaadav protsess, sest inimeste palgad tõusevad ja hoolekandeteenuste hinnast väga suure osa moodustab töötajate palk –, siis kohalike omavalitsuste keskmiselt juurdemakstav osa hooldekodu kohale on vähenenud, kuigi koha hind on tõusnud. Ehk inimeste omaosalus on kasvanud, ja mitte proportsionaalselt kohatasu tõusuga, vaid ka selle võrra, mis kohalik omavalitsus on vähem panustanud. Me tahaksime näha ka seda, et hooldekoduteenused ja ennetavad teenused, mis aitavad eakatel kodus hakkama saada väärilt ja omaette elades, moodustaksid terviku. Samal ajal, kui me maksame rohkem juurde hooldekodu kohale, peaksid täienema ka need teenused, mida eakad saavad kasutada kodus.

13:35 Esimees Eiki Nestor

Arto Aas, palun!

13:35 Arto Aas

Aitäh! Austatud minister! Paar nädalat tagasi ilmus hooldekodude teemal üks artikkel – kui ma ei eksi, siis Päevalehes –, kus üks Sotsiaalministeeriumi ametnik väitis, et tulevikus on hooldekodukohti vaja vähem, sest inimeste eluiga tõuseb ja tervena elatud aastate arv kasvab. See tundus mulle üsna ebaloogiline ja pisut isegi kummaline seisukoht ühelt valdkonna eksperdilt. Elanikkond vananeb, eakaid inimesi on rohkem ja tõepoolest me elame kauem, aga ega päris tervena meist keegi teise ilma ei lähe. Minu loogika ütleb, et hooldekodukohti ja selle sektori teenuseid on tulevikus vaja pigem rohkem. Ma tahaks teilt üle küsida, mis on teie seisukoht ja kuidas sellised arvamused saavad valdkonna ministeeriumist õhku lennata.

13:36 Sotsiaalkaitseminister Kaia Iva

Aitäh! Ma nüüd täpselt seda konteksti ei mäleta. Küll on aga hooldekodukohtade puhul, kui vaadata praegust kasutust, näha seda, et nendest inimestest, kes elavad hooldekodus, umbes 10–20% võiks olla sellised, kes saaksid hakkama iseseisvamalt ja teises vormis, st nad ei peaks olema institutsionaalsel

hooldusel. Ehk kui meil oleks olemas piisavalt koduteenuseid või näiteks eakatekodusid, kus inimene saab elada ikkagi omaette korteris ja tugi sinna juurde on minimaalne – olen toonud näiteid enda kodulinnast või ka Imavere vallast ja teistest omavalitsustest, kus on sellised hooned olemas –, siis nad saavad palju iseseisvamalt hakkama. Üldiselt on sel juhul ka kulud väiksemad ja ka inimeste elujärg väarikam. Nii et selles mõttes on tõsi, et praegu on hooldekodukohad täidetud, kuigi tegelikult võiks mõni inimene täiendava abi korral väga kenasti hakkama saada ka mujal. Aga need kohad ilmselt ei jääks vabaks.

Ühest küljest, nii nagu te õigesti ütlesite, elanikkond vananeb ja seetõttu võib tekkida täiendavat abivajadust. Iseäranis on praegu mure ka selles, et keerukamale sihtgrupile ei ole kohti ja ollakse hädas just nendele klientidele, näiteks dementsetele inimestele, kohtade leidmisega. Seepärast on meil kavas selle aasta lõpus välja kuulutada toetusmeede, millega on võimalik juurde luua, st kas kohandada või ka rajada uusi kohti dementsetele. Me oleme planeerinud, et võiks olla umbes 900 uut kohta. Selle aasta suvel ehk üsna pea peaks kohalikele omavalitsustele minema toetusmeede, mis just CO₂ tugimeetme raames laseks renoveerida, aga ka ehitada ka uusi hooldekodukohti. Nii et tõsi on see, et meil on vaja uusi hooldekodukohti, aga samavõrra on meil vaja neid teenuseid, mis aitavad kodus väarikalt hakkama saada.

13:38 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

5. 13:38 Valitsemiskultuur

13:38 Esimees Eiki Nestor

Peaminister Jüri Ratas vastab küsimusele, mille esitab Kristen Michal. Palun!

13:38 Kristen Michal

Aitäh, hea esimees! Hea peaminister! Esimene küsimus on mul abstraktsem, selline põhimõttelisem. Andke targa inimesena ja peaministrina hinnang, kuidas suhtuda olukorda, kus omavalitsusest saab erakonnakaaslaste otsusel rahalist toetust sellesama erakonna mõjukas otsustaja. Ja et seda abstraktset juhtumit oleks veel lihtsam hinnata, siis ütleme lihtsalt, abstraktsuse huvides, et selles omavalitsuses on ainuvõimul seesama erakond. Raha antakse aga selle erakonna mõjukale otsustajale ilma igasuguse konkursita. Minu küsimus ongi, mis on teie hinnang ja soovitus Eesti rahvale. Kas see on korruptsiooniohtlik olukord või on tublid mehed, kes annavadki raha omadele?

13:39 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma olen harjunud, et teil on rohkem sellised konkreetsemad küsimused. Aga sellisele abstraktsele küsimusele korruptsiooniohu või korruptsiooni kohta vastan, et ma olen siin ju mitu korda välja öelnud, et korruptsioonil ei ole kohta omavalitsustes ega riigis. See, millega omavalitsused tegelevad, et korruptsiooni vastu võidelda, ja see, millega riik tegeleb, et korruptsiooni vastu võidelda, on minu meelest oluline. See tegevus peab kindlasti jätkuma.

13:39 Esimees Eiki Nestor

Kristen Michal, palun täpsustav küsimus!

13:39 Kristen Michal

Aitäh! Ma just mõistatasingi, kas te tunnete küsimuses ära iseenda ja Keskerakonna Tallinnas. Teie seos Tallinna asjadega on ju üldteada, te panete paika linnapäid ja abilinnapäid. Tallinnas on Keskerakond ainuvõimul ja teie olete selle erakonna Tallinna nõukogu esimees. Teile kuuluv MTÜ saab Tallinnalt raha teienimelise võistluse korraldamiseks. Seda võiks isegi natuke võrrelda Savisaare ja Hiiu staadioni kaasusega. Kuidas te hindaksite seda juhtumit? Mis oleks teie soovitus? Kas kõik läheb õigesti või peaks ka seal midagi ette võtma?

13:40 Peaminister Jüri Ratas

Aa, nüüd ma saan aru, millele te vihjate. Te vihjate sellele võistlusele, millele te aastaid tagasi tahtsite tulla ja palusite, et seal saaks teha poliitilist reklaami. Jutt on jalgrattavõistlusest Pirita velodroomil. Siis ma ütlesin teile ei, sest see võistlus ei ole poliitiline. Tegemist on jalgrattavõistlusega, seda on korraldatud nüüd juba 13 või 14 korda ja seda on toetanud nii erasektor kui ka linn. Selle osalejate arv on aasta-aastalt tõusnud ja üritus on kõigile tasuta, nii lastele, tilludele kui ka naistele ja meestele. Minu arvates see, et inimesed löövad kaasa selliste spordivõistluste korraldamisel, on väga positiivne. Kui näiteks kas või siin saalis ringi vaadata, siis Pärnus toimub ju Jüri Jaansoni kahe silla jooks. Nii et võtke ka kätte ja tehke midagi tasuta, vabatahtlikult. Uskuge mind, inimesed tulevad kaasa. Teine võistlus, mida ma aitan korraldada, on Paul Kerese tänava maleturniir. Sellest on saanud suurima osavõtjate arvuga võistlus Eestis – välisõhus kindlasti, aga ma arvan, et ka võrreldes sisetingimustes peetavate võistlustega. Nii et minu meelest on selline aktiivne kodanikuühiskond ja aktiivsed ühiskonnaliikmed olulised.

See teie vihje esimeses küsimuses, et ei ole mingisuguseid konkursse või asju. Ma ei tea, kuidas teil see on käinud, aga igasugustele valitsusvälistele organisatsioonidele ja MTÜ-dele on loomulikult taotlusvoorud olemas ja otsustatakse, kas toetust antakse täismahus või mitte. Ma saan aru, et te püüate nüüd mingit uut libauudist üles kerida ja siin tuleb teid tunnustada, te olete selles kõva meister.

13:42 Esimees Eiki Nestor

Jaak Madison, palun!

13:42 Jaak Madison

Aitäh, austatud Riigikogu esimees! Austatud peaminister! Ma jätkan sama teemaga, millena see küsimus on üldse registreeritud: valitsemiskultuur. Alustuseks suured õnnesoovid – te olete osutunud esimeseks Eesti valitsusjuhiks, kes on saanud kutse osaleda Bilderbergi grupi kohtumisel selle nädala lõpus! Kas teie jaoks võiks olla valitsemiskultuuri arenemise üks osa ka see, et pärast visiiti te annate avalikkusele vähemalt põgusa ülevaatliku tagasiside, mis olid kohtumisel arutatud küsimused, põhimured ja teemad? Kuna kohtumisele on kutsutud ka Balti riikide loodud ühisettevõtte, nimelt Rail Balticu projekti elluviimiseks moodustatud ettevõtte juht Baiba Rubesa, siis kas üheks Bilderbergi grupi kohtumise küsimuseks võiks olla ka Rail Balticu tuleviku küsimus, rahastuse küsimus? Kas uue poliitilise kultuuri ja valitsemiskultuuri väljendus võiks olla see, et te avate natukene seda katteloori?

13:43 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Nagu te õigesti ütlesite, minu teada ka ei ole meie riigi esindajaid seal enne käinud. Ega me ju väga täpselt ei tea selle ürituse korralduse korda. Kui te küsite, kas seal võidakse arutada Rail Balticu tulevikustsenaariumi, siis ma vastan, et vaevalt. Seda ma ei usu, et see punkt seal lauale pannakse.

13:43 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

6. 13:43 Teekasutustasu

13:43 Esimees Eiki Nestor

Ja nüüd vastab majandus- ja taristuminister Kadri Simson küsimusele, mille esitab Raivo Põldaru. Palun, ole hea, Raivo Põldaru!

13:43 Raivo Põldaru

Aitäh, härra esimees! Hea minister! Peaaegu pool aastat on kehtinud teekasutustasu, mille algne mõte oli ilmselt kehtestada välisautodele teekasutusmaks, et nad midagi ka Eestisse jätaksid, sest tankimise pealt siia nagunii midagi ei tule. Esimeses kvartalis olid laekunud summad teadujärgi päris ilusad, plaanituga võrreldes, kuid ometi jäi arvestuste järgi ca 30% puudu, see jäi maksmata. Kuidas on olukord praeguseks lahenenud?

13:44 Majandus- ja taristuminister Kadri Simson

Täna teid küsimuse eest! Eile, kui ma nägin, et teil on selleteemaline küsimus, palusin ka viimaseid andmeid. Eilse päeva seisuga, st 5. juuni seisuga aastal 2018 on teekasutuse eest tasutud 9,9 miljonit eurot. Sellest summast on Eesti vedajatelt laekunud 7,4 miljonit eurot ja välismaa vedajatelt 2,5 miljonit eurot ehk umbes veerand. Välismaa autode puhul on näha, et nad eelistavad ühepäevapiletit. Nagu te väga korrektset viitasite, enamasti need raskeveokid, mis sisenevad meie territooriumile, on tõenäoliselt tankinud kuskil mujal ja läbivad Eesti territooriumi vähem kui päevaga. Neist välismaa raskeveokitest enim on masinaid tulnud Poolast, Lätist, Leedust ja Venemaalt ning teiste välisriikide osakaal on alla 11%, seega on need neli maad maksnud enamiku välisriikide veokite teekasutustasust. Te mainisite seda, et esimeses kvartalis tegi Maksu- ja Tolliamet murettekitava järelduse: päris mitmed masinad, mis peaksid teekasutustasu maksma, pole seda teinud. Ja tõepoolest, Maksu- ja Tolliamet tegi analüüsi ja selle põhjal oli teekasutustasu alati makstud 68%-l kõikidest veokitest, kes seda maksma pidid, sh Eesti veokitest oli teekasutustasu alati maksnud 62% ja välismaistest 77%. Esimeses kvartalis tehti hoiatusi ja teavitati, et meil on nüüd kehtestatud selline süsteem. See on Euroopast tulnud masinate jaoks tavapärane, sest Euroopa Liitu on nüüdseks jäänud ainult üks riik, kes raskeveokitelt teekasutustasu ei võta, see on Soome. Minu parima teadmise kohaselt võtab ka Soome meie mudeli aluseks ja kehtestab teekasutustasu järgmise aasta 1. jaanuarist.

13:46 Esimees Eiki Nestor

Raivo Põldaru, palun!

13:46 Raivo Põldaru

Aitäh, härra esimees! Hea minister! On levinud sellised andmed, et kui kontrollitakse autosid, siis pannakse ritta ja võetakse kinni Eesti autod, kontrollitakse ainult neid. Sellele, miks ei kontrollita välisautosid, on üks politseiametnik vastanud nii: aga sellepärast, et neil on raske tasuda makse. Kuna maksud olid mõeldud algselt välisautodele, et nemad jätaksid meile siia midagi maha, siis võiks ikka neid kontrollida. Kuidas on nende autode kontrollimisega? Kas on mingeid muutusi või sõidavad nad endiselt ilma teekasutustasu maksmata? Ehk on teavitamine lõppenud ja on asutud ka neid kontrollima.

13:47 Majandus- ja taristuminister Kadri Simson

Tõepoolest, nüüd on asutud neid masinaid kontrollima ja ka menetlema neid juhtumeid, kui teekasutustasu on jäetud maksmata. Ma arvan, et kõige olulisem on see, et siin ei tehta erisusi oma vedajatele ja välisvedajatele. Üks koht on, kus on absoluutne kontroll, see on idapiir. Idapiiril kontrollitakse kõiki piiripunkti sisenenud veokeid. Aasta algusest on neid olnud 39 902 ja piiripunktides on teekasutustasu maksmata jätmise eest alustatud 60 menetlust. Tähtis on see, et need, kelle suhtes on menetlus algatatud, on kõik olnud piiripunkti kaudu Eestist lahkuvad masinad, st nad on juba kasutanud meie teid ja pole maksnud. Need, kes sisenevad ja pole maksnud, suunatakse teekasutustasu tasuma. Statistika ütleb, et valdav osa teekasutustasu tuludest ehk 92% tuleb meie ametlikult teekasutustasu leheküljelt. See on kolmekeelne veebileht teetasu.ee. Seal tuleb 92% vahendeid ja järgneb tolli kassa ehk Eesti riiki sadamate kaudu või idapiirilt sisenevad välismasinad. Lehekülg teetasu.ee on oluline ka sellepärast, et igaüks meist või iga liikleja, kellel on huvi, võib mööduva raskeveoki numbri sinna sisse panna ja vaadata, kas see masin on tasunud teekasutustasu. Seesama võimalus on ka veokijuhil, kes ise pole seda tasu maksnud ja tahab enne rooli minekut kontrollida, kas masina eest on ikkagi vajalik maks tasutud.

13:49 Esimees Eiki Nestor

Arto Aas, palun!

13:49 Arto Aas

Aitäh! Ma laiendaksin seda küsimust teedeehitusele, eelkõige neljarealist teede ehitusele, mida on vaja nii Narva, Tartu kui ka Pärnu suunal. Ma saan aru, et teie kinnisidee on teha seda laenuraha arvel, mis on kindlasti üks võimalus – minu hinnangul küll pisut lihtsameelne ja vastutustundetu –, aga ma tahaks teie arvamust ühele teisele variandile, kuidas teedeehitust rahastada. Teie valitsus on aktsiisipoliitika tõttu viinud eelmisel aastal Lätti umbes 100 miljonit eurot maksuraha. Aktsiisid, tööjõumaksud, käibemaks – 100 miljonit. Selle raha eest saaks ehitada ikka väga-väga palju, 25 kilomeetrit neljarealist

teed. Teile armsasse Pärnu linna saaks nelja aastaga neljarealise tee valmis teha. Kas te oleksite nõus kaaluma seda varianti? Ärme kehtestame uusi makse, ärme võtame uusi laene, muudame aktsiisipoliitika mõistlikuks ja saame sealt lisaraha teedehhituseks.

13:50 Majandus- ja taristuminister Kadri Simson

Täna küsimuse eest! Aastal 2015, kui siin Riigikogu saalis viimati tõsteti kütuseaktsiisi, olite teie valitsuses ja mina opositsioonis ning mina hääletasin kütuseaktsiisi tõusu vastu. Hiljem õnnestus meil diisliaktsiisi plaanitud tõus tühistada. Teine otsus, mida te selle varjus tegite – eelmises valitsuses, vedades liidripositsiooni –, oli see, et te sidusite lahti kütuseaktsiisist teedesse mineva raha 75%. Teate, mida see tähendab? See, et te selle lahti sidusite, tähendab, et teedesse läheb 100 miljonit vähem, kui varem oleks võinud minna. Ma arvan seda, et kütuseaktsiisist tulevad tulud peavad olema taas seotud teedehhituse mineva kuluga. See oli viga. Mul on kahju seda öelda, sest eelmise valitsuse kohta tahaks öelda ikka ainult head. Aga hea, kui te olete samale meelele jõudnud.

13:51 Esimees Eiki Nestor

Nii, nüüd tuleb selle küsimuse käsitlemine lõpetada.

7. 13:51 Saaremaa sadamad

13:51 Esimees Eiki Nestor

Järgmine küsimus on samuti majandus- ja taristuminister Kadri Simsonile. Enn Meri, palun!

13:51 Enn Meri

Aitäh, hea esimees! Lugupeetud proua minister! Eile õhtul avastasin, et seda küsimust, mida ma tahan esitada, on ka varem esitatud, aga küsin natuke teisel viisil, kui te lubate. Eelmisel sügisel toetas majandus- ja taristuminister Saaremaa OÜ-d Mõntu Sadam 300 000 euroga. Selle sadama omanik on, nagu te teate, Mihkel Undrest, kes on ka Keskerakonna Saaremaa piirkonna juht. Samal ajal käis Saaremaal laevaliikluse analüüs – uuriti, missugune laevaliiklus Lätiga võiks olla kõige soodsam. Alternatiivid olid siis Riia–Roomassaare või Ventspils–Mõntu. Seda vastust polnud sel ajal veel olemas ja vist pole siiani, aga Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ruttas Mõntu sadamat toetama. Miks? Kas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium teadis midagi, mida avalikkus ei teadnud, või oli vaja enda erakonnaliiget toetada?

13:52 Majandus- ja taristuminister Kadri Simson

Täna küsimuse eest! Tõepoolest, seda teemat on ka varem käsitletud. Andres Ammas tegi sel teemal kirjaliku küsimuse. Mul on kaasas väljaprint dokumendist "Laevaliinide uuringuanalüüs Saaremaa–Läti suunal". Selle on tellinud Saarte Koostöökogu ja see analüüs on kättesaadav ka nende leheküljel. Seal on tõepoolest analüüsitud seda, et varem eksisteerinud Mõntu–Ventspilsi liin tooks Saaremaa turismile tuge juurde. Sarnane toetuskiri on tulnud ka Saaremaa Vallavolikogult, st vallavolikogus esindatud erakondadelt, kes moodustavad vallavalitsuse. Praeguseks ma tean, et Mõntu sadama suhtes on saadud vee erikasutusluba, süvendamistöid saab teha peale hanget, juulikuus, ja 14. juunil, st järgmisel nädalal plaanib ka Saaremaa vallavanem töövisiiti Ventspilsi, et arutada tööühma moodustamist Mõntu–Ventspilsi laevaliini taastamiseks.

13:53 Esimees Eiki Nestor

Enn Meri, palun!

13:53 Enn Meri

Aitäh, härra esimees! Aga Mõntu sadamale anti toetust ju ilma mingisuguste vastunõueteta. Miks ei küsitud näiteks endale toetuse eest sadama osalust, tähendab sadama aktsiaid? 300 000 eest mingi protsent aktsiatest oleks ju loomulik?

13:54 Majandus- ja taristuminister Kadri Simson

Selles sadamas on tehtud ka eelnevalt töid sadama enda vahenditest. Ma rõhutan veel, et väikesadamad saavad Eestis toetusi ka EAS-ilt. Ja Mõntu sadam ei ole sellel aastal ainus, kes toetust saab, kokku saab toetust EAS-i kaudu 11 sadamat. Tallinnast ida poole jääval põhjarannikul toetatakse Hara, Kaberneeme, Eisma ja Narva linna sadamat, Tallinnas toetatakse Kakumäe sadamat ja Lennusadamat ning linnast lääne poole jääval põhjarannikul Dirhami ja Alliklepa sadamat, Pärnus Pärnu Jahtklubi jahisadamat, Vormsil Sviby väikelaevasadamat ja Saaremaal Triigi väikelaevasadamat. Me oleme jõudumööda väikesadamaid toetanud, sest vastasel juhul jääksid mitmed tööd tegemata. Põhjus, miks Mõntu sadam on toetust saavate sadamatega võrreldes eriline, on see, et ta on suurem kui need väikesadamad ja EAS leidis, et tema jaoks eraldi toetusmeetme väljaarendamine ei ole otstarbekas.

13:55 Esimees Eiki Nestor

Arto Aas, palun!

13:55 Arto Aas

Aitäh! Ega selles laevaliinis pole midagi halba ja sadamate toetamises samuti mitte. Probleem, millest te aru ei saa, on aga see, et otsustusprotsess oli läbipaistmatu, ebatraditsiooniline ja rikkus tavalisi protseduurireegleid. See näeb ka korruptiivne välja. See on probleem. Aga mina usun, et seda laevaliini võiks loomulikult edasi arendada – Saaremaa inimesed tahavad ka käia Lätis odavat alkoholi ostmas. Kas te ei karda, et see 100 miljonit alkoholiaktsiisi, mis jääb laekumata, suureneb veel, kui ka Saaremaa inimesed hakkavad Läti vahet käima?

13:56 Majandus- ja taristuminister Kadri Simson

Täna küsimuse eest! Paraku ma pean siin püüdma katta Rahandusministeeriumi andmeid, tõenäoliselt teil lähitulevikus tekib suurepärane võimalus vestelda rahandusministriga, kes saab täpsemalt näidata, et see 100 miljonit ei ole 100 miljonit kadunud maksuraha. Minu vana mälu kohaselt rahandusministril olid päris mõjusad ja selged numbrid selle kohta välja käia. Kui te teda siin Riigikogus järgmise nädala infotunnis ei kohta, siis ehk leiate mõne muu viisi temaga seda teemat arutada. Aga olen seda meelt, et laevaliini ja turismi arendamine on kindlasti vajalik. Eelkõige me vaatame küll Läti poole. Lätlaste seas on päris populaarne mõte minna saarele, sest neil endal ühtegi sellist ei ole. Ja saarlased on selle laevaliini välja käinud turismi arendamiseks, sellest ei võida aga ainult Saaremaa, vaid ka Hiiumaa, sest Saaremaa ja Hiiumaa vahel, Sõru ja Triigi vahel on võimalik teha jätkureis. Saab teha kauni ringi peale ja sellest võiksid võita ka Läänemaa ja Pärnumaa.

13:57 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

8. 13:57 Võõrpäritolu üliõpilased Eesti ülikoolides

13:57 Esimees Eiki Nestor

Mart Helme saab nüüd ühe minuti jooksul küsida ja peaminister Jüri Ratas kahe minuti jooksul vastata. Mart Helme, palun!

13:57 Mart Helme

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud peaminister! Ma olen tõstatanud probleemi, millest kahetsusväärset on tehtud küll mingi rassistliku alatooniga libauudis, aga probleem on tõsine. Nimelt, meie ülikoole kasutatakse selleks, et siin, Euroopa Liidu territooriumil, leiaksid võimaluse legaliseeruda kolmandast maailmast pärit inimesed, kes tulevad siia nn üliõpilastena, aga üliõpilasteks tegelikkuses ei kvalifitseeru. Nad tõmbavad alla meie ülikoolide õppetaset, kulutavad meie õppejõudude head kvalifikatsiooni, nagu muusikaakadeemias sõna otseses mõttes laste muusikakooli tasemel õpilaste juhendamine. Mida valitsus ette võtab? Ka Politsei- ja Piirivalveamet on tunnistanud, et probleem eksisteerib ja üliõpilasi, kes meil ära kaovad, võib lugeda sadades, neid ei ole üksikuid. Kas te ei arva, et haridusministeerium ja Siseministeerium peaks võtma selle küsimuse arutelu alla ja leidma võimalused selle ebanormaalse olukorra lõpetamiseks?

13:58 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Te alustasite oma küsimust vist viitega sellele, mida Lääne Elu kirjutas, st 1. juunil avaldatud kirjatükile selle kohta, mida te olevat seal Läänemaal Lihulas öelnud. Ma arvan sellest teie kohatust võrdlusest nii: on teada ju, et nelipühade aegu toodi tuppa lehtpuid ja lehte läinud kaski. Kui ma vaatan siin auväärses Riigikogu saalis ringi, siis ei, teie pea kohal neid lehti küll näha ei ole, see ei ole lehte läinud. Seega, teie metafooril polnud mingit alust – ei ole see inimese pea ikka puidust tehtud.

Aga kui nüüd rääkida sellest, kas võiks olla parem koostöö PPA ja HTM-i vahel, siis tegelikult näitavad uuringud praegu sellist asja, et välisüliõpilaste õppetöö katkestamise protsent on väiksem kui eestlaste väljalangemise protsent. Ja see on ju väga selgelt reguleeritud: kõigepealt peab üliõpilane saama ülikoolist kutse, ta peab olema edukalt sisse astunud ja sinna vastu võetud. Selle järel tuleb nende riikide õpilastel, kes tulevad kolmandatest riikidest või sealt, kus pole viisavabadust Eestiga, esitada viisataotlus. Peale seda tuleb taotleda ajutist elamisluba ja see antakse nominaalajaks. Ma olen täiesti veendunud, et Politsei- ja Piirivalveamet teeb siin tõsist koostööd Haridus- ja Teadusministeeriumiga, aga ma ütleks, et see ei ole mitte ainult HTM-i ja PPA vaheline koostöö, vaid see on ka koostöö ülikoolidega. Koostöö parandamise vastu ei ole mul aga midagi.

14:00 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, peaminister! Aitäh, ministrid! Infotund on lõppenud.